زارع، امین؛ شفیعی، سلیمان؛ مرادی، محمود (۱۴۰۰). منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری از دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی.
پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۱ (۱)، ۵-۲۲.
DOI: 10.22067/infosci.2021.24174.0

منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری از دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی

امین زارع[۱]، سلیمان شفیعی[۲]، محمود مرادی[۳]

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۳/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۳/۲ نوع مقاله: پژوهشی

چکیده

هدف: جایگاه و منزلت کتابخانه به‌عنوان یک نهاد و کتابداری به‌عنوان یک حرفه موضوعی با اهمیت است. از این‌رو هدف پژوهش حاضر مطالعه دیدگاه‌های دانشجویان دانشگاه رازی در مورد منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری بود.

روش پژوهش: رویکرد پژوهش حاضر کمّی و روش استفاده شده برای انجام آن، پیمایشی بود. جامعه پژوهش عبارت بودند از همه دانشجویان دانشگاه رازی در شهر کرمانشاه که در زمان انجام اجرای پژوهش یعنی آبان هزار و سیصد و نود و هشت، ۱۴۷۵۲ نفر بودند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۷۵ نفر تعیین شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه محقق ساخته‌ای استفاده شد. از مجموع ۳۷۵ پرسشنامه که به‌صورت تصادفی طبقه‌ای نسبتی در بین دانشجویان دانشگاه رازی توزیع شده بود، ۳۱۱ پرسشنامه تکمیل و عودت داده شد؛ که از این ۳۱۱ پرسشنامه ۸ مورد مخدوش بودند که وارد تحلیل نشدند و تجزیه‌وتحلیل بر روی ۳۰۳ پرسشنامه باقیمانده انجام گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که منزلت کتابخانه از دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی در سطح متوسط و منزلت حرفه کتابداری پائین تر از سطح متوسط است. همچنین یافته‌ها حاکی از آن بود که دیدگاه دانشجویان در مورد منزلت کتابخانه و کتابداری بر اساس متغیرهای سن، جنسیت، گروه‌های تحصیلی و مقطع تحصیلی با هم متفاوت است.

نتیجه: در تبیین دلایل پائین بودن منزلت کتابداران از دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی می‌توان به برخی عوامل محتمل نظیر عدم آشنایی پاسخ‌دهندگان با حرفه کتابداری، عدم اعتماد آنان به دانش تخصصی کتابداران، ضعف در دانش تخصصی کتابداران، به‌روز نبودن محتوای علمی حرفه، ضعف انجمن‌های حرفه‌ای و صنفی کتابداری و مواردی از این دست اشاره نمود.

کلیدواژه‌ها: منزلت، کتابخانه، کتابداری

۱. استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه رازی، (نویسنده مسئول)؛ a.zare@razi.ac.ir
۲. دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه جامع علمی کاربردی کرمانشاه ؛ sshafee54@yahoo.com
۳. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه رازی؛ mmoradi44@gmail.com

مقدمه

در کنار تحولات تاریخی و دوشادوش تغییرات اجتماعی، شاهد تغییر و توسعه نهاد کتابخانه در انواع آن و حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی هستیم. در دوران باستان به‌واسطه شکوه و جلالی که پادشاهان برای کتابخانه‌هایشان می‌آفریدند، کتابداری را حرفه‌ای اشرافی و تشریفاتی می‌یابیم که دانشمندان و بزرگان به آن می‌گماشتند؛ در قرون‌وسطی به‌واسطه انحطاط اجتماعی و به زوال رفتن کتابخانه‌ها در اروپا، شاهد بی‌اهمیت شدن حرفه کتابداری هستیم و در قرون جدید با توسعه صنعتی و تغییرات اجتماعی کتابخانه و حرفه کتابداری تولدی مجدد می‌یابد (تامپسون، ۱۳۶۶).

می‌توان چنین استدلال نمود که منزلت نهاد کتابخانه و حرفه کتابداری، رابطه‌ای دوسویه با شرایط اجتماعی خود دارد. همان‌گونه که شرایط اجتماعی بر منزلت کتابخانه و کتابداری اثرگذار است، می‌تواند از آن اثرپذیر هم باشد. جامعه و شرایط اجتماعی می‌تواند باعث بهبود یا به محاق رفتن کتابخانه گردد و متقابلاً کتابخانه نیز می‌تواند همین اثربخشی را بروز دهد. البته مراد و منظور از شرایط اجتماعی، مجموع شرایط تاریخی، سیاسی، فرهنگی، علمی، فناوری و نظایر آن در یک جامعه است.

دانشگاه نیز اگرچه تاریخی دیرین دارد اما به شکل امروزی محصول دوره پسارنسانس است (Grendler, 2004). با وجود این، دانشگاه‌ها از گذشته تا امروز، از جندی‌شاپور تا آکادمی افلاطون، از جامع ری و بغداد تا هاروارد[1] و ام‌آی‌تی[2]، تعریف و کارکردی مشخص دارد. معین (۱۳۸۲) دانشگاه را این‌گونه تعریف نموده است: «جای دانش، محل تعلیم و تعلم دانش، مؤسسه علمی وسیع شامل چند دانشکده و مؤسسه». دانشگاه به‌عنوان محلی برای تعلیم و تعلم دانش، نیازمند ابزارهای برای انجام این کار بود و از جمله این ابزارها، منابع چاپی و امروزه منابع چاپی و غیر چاپی-اطلاعاتی و علمی است. این امر وجود نهادی در دانشگاه برای تأمین، سازماندهی و دسترس‌پذیر ساختن اطلاعات را آشکار ساخت. در واقع می‌توان گفت با ظهور و تأسیس اولین دانشگاه‌ها، نیاز به کتابخانه‌های دانشگاهی و کتابداری دانشگاهی احساس شد. دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی (۱۳۸۱)، کتابخانه دانشگاهی را یک یا شماری کتابخانه می‌داند که برای جوابگویی به نیازهای دانشجویان و استادان و توسط یک دانشگاه تأسیس، نگهداری، و اداره می‌شود.

به باور تامپسون[3] (۱۹۹۱) اعتبار و عظمت دانشگاه‌ها را نه در شمار زیاد دانشجویان، که در شهرت آنها در پرداختن به امر پژوهش و پیشرفت دانش و توفیق یک دانشگاه در گرو تجهیز خود به ابزار تحقیق،

---
1. Harvard
2. MIT
3. Thompson

از جمله آزمایشگاه‌های مجهز و کتابخانه‌های غنی است.

فتاحی (۱۳۹۲) انجام هر فعالیتی را هر اندازه ساده هم که باشد نیازمند استفاده از اطلاعات می‌داند و استفاده از اطلاعات را عاملی بسیار مهم در توسعه اقتصادی جوامع می‌داند. وی با بیان این مطلب، بر این باور است که کتابخانه و حرفه کتابداری با شناسایی نیازها، بازارها، برنامه‌ریزی، و تصمیم‌گیری می‌توانند در موفقیت اقتصادی جوامع نقش‌آفرینی مؤثری داشته باشند.

با وجود این، همواره این پرسش مطرح است که آیا کتابخانه‌های دانشگاهی با وجود این اهمیت، در دیدگاه دانشگاهیان اعم از مدیران، استادان و دانشجویان دارایشان و منزلت لازم هستند؟ آیا کتابخانه و حرفه کتابداری، در دانشگاه از موقعیت مناسبی برخوردار است؟ دانشگاهیان در مورد کتابخانه‌های دانشگاهی چگونه می‌اندیشند و جایگاه کتابخانه و کتابداری در باور آنان چگونه است؟ و بسیاری از پرسش‌های این چنینی. از این‌رو، پژوهش حاضر در صدد برآمد تا به بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی در مورد منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری بپردازد.

پرسش‌های پژوهش

این پژوهش در صدد یافتن پاسخ برای این پرسش‌ها بود:

۱- منزلت کتابخانه از دیدگاه دانشجویان چگونه است؟

۲- منزلت حرفه کتابداری از دیدگاه دانشجویان چگونه است؟

۳- آیا دیدگاه دانشجویان در مورد منزلت کتابخانه بر اساس متغیرهای جنسیت، سن، مقطع و گروه تحصیلی متفاوت است؟

۴- آیا دیدگاه دانشجویان در مورد منزلت حرفه کتابداری بر اساس متغیرهای جنسیت، سن، مقطع و گروه تحصیلی متفاوت است؟

مروری کوتاه بر مطالعات پیشین

با وجود اینکه جایگاه و منزلت اجتماعی کتابخانه و کتابداری همواره از دغدغه‌های حرفه‌مندان این عرصه بوده است، اما کاوش و پژوهش روشمند در این عرصه چندان دیرین نیست. عمده فعالیت‌های پژوهشی انجام شده در این زمینه در بیست سال گذشته صورت گرفته است و مرور پیشینه‌ها نشان می‌دهد این مقوله، تقریباً در اکثر نقاط جهان مورد توجه پژوهشگران بوده است؛ با این وجود طرح مسأله اهمیت

جایگاه و منزلت کتابخانه و کتابداری نخستین بار توسط پژوهشگران آمریکایی انجام شد.

صیادی‌فر و فراشباشی آستانه (۱۳۸۵) از توسعه خدمات به‌عنوان عاملی برای کسب جایگاه اجتماعی شایسته کتابداران و ارتقای آن یاد کردند. به باور آنان کتابداران در صورتی می‌توانند وجهه اجتماعی خود را بهبود بخشند که تلاش نمایند بر چالش‌های پیش روی حرفه خود به‌ویژه چالش فناوری توفیق یابند. یافته‌های برخی پژوهش‌های پیشین نظیر ستوده‌راد (۱۳۹۳) نشان می‌دهد عواملی چون اعتماد کامل بین کتابداران، اعتماد متقابل بین کتابداران، روابط شخصی و صمیمانه در سطح عالی، روابط دوستانه خارج از محیط کار در سطح عالی، گذشت و فداکاری بین کتابداران، مسئولیت‌پذیری، متعهد بودن، جدیت در کار، کار کردن بیشتر از وظیفه محوله و در نظر گرفتن منافع کتابخانه در توسعه سرمایه اجتماعی مؤثرند. حکیمی، طبسی و سوری نظامی (۱۳۹۵) نیز با بررسی پایگاه اجتماعی کتابداران از دیدگاه شهروندان جنوب شرق ایران به این نتیجه رسیدند که کتابداران نسبت به دیگر مشاغل، پایگاه اجتماعی پائین‌تری دارند. نتایج این پژوهش که با استفاده از روش پیمایشی و ابزار پرسش‌نامه انجام گرفت، نشان داد که کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی نسبت به کتابداران کتابخانه‌های عمومی از منزلت اجتماعی بالاتری برخوردار بودند. آنان همچنین راهکارهایی برای ارتقای منزلت اجتماعی کتابداران، نظیر توجه دولت، آموزش کتابداران، شناخت نیاز مخاطب و برجسته‌سازی اهمیت کتابخانه‌ها و کتابداران، ارائه دادند. مرادزاده (۱۳۹۴) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود به بررسی منزلت اجتماعی کتابداران دانشگاهی از منظر دانشگاهیان پرداخت. این پژوهش که صرفاً بر منزلت اجتماعی کتابداران تأکید داشت، با استفاده از روش کیفی نظریه زمینه‌ای[1] و مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۱۹ نفر از استادان و دانشجویان دکتری دانشگاه خوارزمی انجام شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که سه عامل شخصی، سازمانی و اجتماعی-فرهنگی را در ایجاد و ارتقاء منزلت اجتماعی کتابداران مؤثر است. حیدری و کعب عمیر (۱۳۹۵) در پژوهشی که با هدف ساخت و اعتبار یابی پرسشنامه جایگاه اجتماعی حرفه علم اطلاعات و دانش‌شناسی انجام دادند دریافتند که از میان ۹ عاملی اثرگذار بر جایگاه اجتماعی حرفه، عامل اقتصادی بیشترین اثرگذاری را دارد. بررسی رابطه بین برخی از ویژگی‌های جمعیت-شناختی مردم اهواز و دیدگاه آنان نسبت به منزلت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی که توسط بیگدلی و شاهینی (۱۳۹۶) صورت گرفت حاکی از آن بود که نگرش کلی مردم اهواز نسبت به کتابخانه‌های عمومی مثبت و «به نسبت مطلوب» است. شعبانی و موحدیان (۱۳۹۶) با رویکرد کیفی و مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۲۷ کتابدار شاغل در کتابخانه‌های عمومی استان زنجان دریافتند که پنج عامل اثرگذار بر منزلت اجتماعی

1. Grounded Theory

کتابداران عبارتند از ویژگی‌های فردی کتابداران، ویژگی‌های حرفۀ کتابداری، نگاه جامعه به کتاب و کتابخانه، خدمات کتابخانه‌ها و عوامل سازمانی کتابخانه‌ها. نتایج این پژوهش همچنین حاکی از آن بود خدماتی که مردم از کتابخانه‌ها دریافت می‌کنند، مهم‌ترین عامل در ارتقای منزلت اجتماعی کتابداران شاغل در آن کتابخانه‌هاست. یافته‌های پژوهش حیدری، کوکبی و کعب عمیر (۱۳۹۶) نیز نشان داد که از نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز، جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش-شناسی به شش عامل خصوصیات فردی، تخصص‌گرایی رشته، اقتصاد شغلی، استانداردهای حرفه‌ای، مهارت‌آموزی و نیاز اجتماعی به رشته بستگی دارد و دو عامل تخصص‌گرایی رشته و نیاز اجتماعی به رشته از بقیه عوامل مؤثرتر هستند. بیگدلی، شاهینی، میرزایی و مؤمنی (۱۳۹۶) ضمن بررسی نگرش مردم اهواز نسبت به کتابخانه‌های عمومی و منزلت کتابداران کتابخانه‌های عمومی، دریافتند مردم شهر یاد شده نسبت به خدمات کتابخانه‌های عمومی دیدی مثبت و نسبت به مجموعه این کتابخانه‌ها نگرشی منفی دارند.

در بیرون از ایران نیز، پژوهش‌هایی در این حوزه انجام شد است. پرینس و دی‌گیر [1] (۱۹۹۲) در یکی از نخستین فعالیت‌های پژوهشی در این زمینه، با بررسی موقعیت و منزلت اجتماعی کتابداران در برخی از کشورهای آمریکای لاتین و آفریقا، دریافتند که موقعیت و منزلت اجتماعی کتابداران در این کشورها با توجه به تغییرات فناورانه به شدت در حال افت و کاهش است. درک دانشجویان از کتابخانه‌های دانشگاهی مورد توجه هرنون و پاستین [2] (۱۹۹۷) نیز بوده است. آنان دریافتند که دانشجویان دانشگاه نبراسکا [3] درکی مبهم از امکانات و خدمات ارائه شده توسط کتابخانه آن دانشگاه دارند. پتر و آپاراک ژیلاسیک [4] (۲۰۰۲) در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که بر اساس دیدگاه مردم، کتابداران در کشور کرواسی نسبت به دیگر حرفه‌ها نظیر پزشکان، مهندسان، حقوق‌دانان و معلمان از جایگاه اجتماعی پائین‌تری برخوردارند. با این وجود، کتابداران، خود بر این باورند که موقعیتشان متوسط رو به بالاست. یافته‌های پژوهش مجید و حیدر [5] (۲۰۰۸) که با رتبه‌بندی رضایت استفاده‌کنندگان از خدمات حرفه‌های مختلف در کشور سنگاپور انجام گرفت، نشان داد که در مقایسه با پزشکان، حسابداران، حقوق‌دانان و متخصصان فناوری اطلاعات، کتابداران از منزلت اجتماعی بالایی برخوردار نیستند. از سوی دیگر تصورات غلط درباره وضعیت شغلی کتابداران، نقش تدریس، دانش و تخصص و نگرش نسبت به دانشجویان به‌عنوان علل تعامل نادرست کتابداران

1. Prins & Degier
2. Hernon & Pastine
3. Nebraska
4. Petr& Aparac-Jelusic
5. Majid & Haider

دانشگاهی با دانشجویان از یافته‌های پژوهش فاگان بود (Fagan, 2008). او بر این باور است که این امر بسیار اهمیت دارد که دانشجویان بدانند کتابداران تمایل دارند به آنان کمک کنند. واسیلاکاکی و مونیار[۱] (۲۰۱۴) با بررسی تصویر غالب حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی در رسانه‌های انگلیسی‌زبان دریافتند که جامعه و دانشجویان، نسبت به کتابداران نگاهی منفی دارند. یافته‌های این پژوهش که به‌صورت تحلیل محتوا انجام شد، همچنین حاکی از آن بود که از نظر رسانه‌های جمعی، کتابدار به مانند «خدمتکاری پیر» بوده و روزنامه‌ها به کتابداران مرد به‌عنوان «افرادی فریبکار» اشاره داشتند. با این وجود واسیلاکاکی و مونیارو، تصویر ارائه شده از کتابدار را در کتاب‌های کودک، مثبت ارزیابی کردند. نتایج پژوهش یاد شده نشان داد که به‌طور کلی، تصویر و کلیشه‌های مربوط به حرفه کتابداری و اطلاع‌رسانی در طول سالیان، به‌طور چشمگیری تغییر نکرده است. واسیلاکاکی و مونیارو[۲] (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای دیدگاه کاربران کتابخانه‌های عمومی در مورد حرفه‌مندان کتابداری، را بررسی کرد. این پژوهش با استفاده از روش پیمایشی و توزیع پرسش‌نامه بین ۲۹۱ نفر از کاربران کتابخانه‌های عمومی در منطقه آتیکا[۳] در کشور یونان[٤] اجرا شد. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن بود که از نظر پاسخ‌دهندگان، کسب دانش تخصصی، گذراندن دوره رسمی آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه و مجهز شدن به فناوری‌های نوین توسط کتابداران، می‌تواند در بهبود تصویر و منزلت آنان تأثیرگذار باشد. مت داهان و همکاران[٥] (۲۰۱۶) در یک مطالعه موردی که در دانشگاه پاهانگ[٦] مالزی انجام دادند، دیدگاه کاربران را نسبت به کیفیت خدمات کتابخانه آن دانشگاه بررسی کردند. آنان دریافتند که به‌وجود آمدن رقبای جدی برای کتابخانه‌ها باید باعث شود تا کتابداران در بهبود کیفیت خدمات خود کوشش کنند. کیم[۷] (۲۰۱۷) ضمن مطالعه دیدگاه کاربران در مورد جایگاه کتابداران کتابخانه‌های دانشگاه کیونجی[۸] کره‌جنوبی، به این نتیجه دست یافت که از نظر کاربران کتابداران از جایگاه نسبتاً مطلوبی برخوردارند. وی همچنین دریافت که بین جایگاه کتابداران و استفاده کاربران از کتابخانه رابطه معنادار مثبت وجود دارد و با افزایش منزلت کتابداران، استفاده از کتابخانه‌ها افزایش می‌یابد. علی، یو و عمران[۹] (۲۰۱۸) نظر کاربران کتابخانه‌های عمومی را در سلانگور[۱۰] مالزی، درباره کتابداران این کتابخانه‌ها بررسی کردند. این

1. Vassilakaki & Moniarou
2. Vassilakaki & Moniarou
3. Attica
4. Greece
5. Mat Dahan & et al
6. Pahand
7. Kim
8. Kyomggi
9. Ali, Yu & Amran
10. Salangor

پژوهش با استفاده از روش پیمایشی و توزیع پرسش‌نامه بین ۳۸۲ نفر انجام شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که پاسخ‌دهندگان به پرسش‌نامه، در مؤلفه‌های تصویر حرفه‌ای، مهارت حرفه‌ای و ماهیت کاری کتابداران نظر منفی داشتند.

جمع‌بندی مطالعات پیشین نشان داد عمده پژوهش‌های پیشین در زمینه موضوع مطالعه، با استفاده از رویکردهای کمّی و روش پیمایشی انجام شده و ابزار پرسشنامه، نسبت به دیگر ابزار پژوهش، بیشتر مورد توجه پژوهشگران بوده است. همچنین مرور مطالعات و پژوهش‌های پیشین نشان می‌دهد که کتابداران هنوز از نظر منزلت و جایگاه، وضعیت مطلوبی ندارند و برخی عوامل نظیر دانش تخصصی، آموزش رسمی کتابداری و اطلاع‌رسانی در دانشگاه، مجهز شدن به فناوری‌های نوین، توجه مسئولین، عوامل فردی، اجتماعی و سازمانی، و بهبود کیفیت خدمات ارائه شده توسط کتابخانه‌ها می‌تواند باعث ارتقای منزلت کتابداران و کتابخانه‌ها شود. البته همان‌گونه که قبلاً گفته شد، هیچ‌کدام از پژوهش‌های یاد شده، منزلت کتابخانه‌ها و حرفه کتابداری را به‌صورت هم‌زمان بررسی نکرده بودند.

روش‌شناسی پژوهش

رویکرد پژوهش حاضر کمّی و روش استفاده شده برای انجام آن، پیمایشی بود. جامعه پژوهش عبارت بودند از همه دانشجویان دانشگاه رازی در شهر کرمانشاه که در زمان انجام اجرای پژوهش یعنی آبان هزار و سیصد و نود و هشت، ۱۴۷۵۲ نفر بودند. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۷۵ نفر تعیین شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه محقق ساخته‌ای استفاده شد. با توجه به عدم وجود پرسش‌نامه‌ای که به‌صورت اختصاصی و توأمان، به بررسی منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری پرداخته باشد، برای تدوین پرسش‌نامه مورد نیاز برای گردآوری داده‌ها، از پرسش‌نامه علی، یو و عمران (۲۰۱۸) به‌عنوان الگو و مدل استفاده شد و با اعمال تغییراتی متناسب با اهداف پژوهش در آن، پرسش‌نامه‌ای برای سنجش هم‌زمان کتابخانه و حرفه کتابداری تدوین شد. روایی پرسش‌نامه، توسط چند نفر از استادان، دانش‌آموختگان و دانشجویان دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی بررسی شد. پایایی پرسش‌نامه با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۹۶ محاسبه شد که حاکی از پایایی بالای ابزار گردآوری داده‌ها بود. از مجموع ۳۷۵ پرسشنامه که به‌صورت تصادفی طبقه‌ای نسبتی در بین دانشجویان دانشگاه رازی توزیع شده بود، ۳۱۱ پرسش‌نامه تکمیل و بازگشت داده شد؛ که از این ۳۱۱ پرسشنامه ۸ مورد مخدوش بودند که وارد تحلیل نشدند و تجزیه‌وتحلیل بر روی ۳۰۳ پرسشنامه باقیمانده انجام گرفت. داده‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان به پرسش‌نامه در

جدول شماره ۱ قابل مشاهده است. تجزیه‌وتحلیل داده‌ها در دو سطح توصیفی و استنباطی و با استفاده از نسخه ۲۵ نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌اس [1] انجام شد.

یافته‌های پژوهش

به‌منظور بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی نمونه از آمار توصیفی استفاده شده است. در جدول شماره ۱ وضعیت نمونه آماری از لحاظ ویژگی‌های جمعیت‌شناختی ارائه شده است. همان‌گونه که جدول قابل مشاهده است از نظر مقطع تحصیلی، دانشجویان کارشناسی، از نظر سن گروه سنی ۲۱ تا ۲۳ سال، از نظر گروه‌های تحصیلی دانشجویان علوم انسانی شامل دانشکده‌های ادبیات و علوم‌انسانی، علوم‌اجتماعی، اقتصاد و کارآفرینی و از نظر جنسیت مردان فراوانی بیشترین داشتند.

جدول ۱. نمونه آماری از منظر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	سطوح متغیر	درصد	ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	سطوح متغیر	درصد
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۶۸/۶	گروه‌های تحصیلی	علوم (شامل دانشکده‌های علوم پایه و شیمی)	۱۹/۸
	کارشناسی ارشد	۲۶/۴		(شامل دانشکده‌های ادبیات و علوم انسانی، علوم اجتماعی، اقتصاد و کارآفرینی)	۵۷/۸
	دکترا	۵		مهندسی (شامل دانشکده‌های فنی و نفت)	۱۰/۸
				کشاورزی (شامل دانشکده‌های کشاورزی، منابع طبیعی و دامپزشکی)	۱۱/۶
سن	۱۸ تا ۲۰	۳۷	جنسیت	زن	۴۸/۸
	۲۱ تا ۲۳	۳۹/۵		مرد	۵۱/۲
	۲۴ تا ۲۶	۱۱/۹			
	۲۷ تا ۲۹	۱۱/۶			
	۳۰ و بالاتر	۰			

ابتدا با استفاده از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف یک نمونه‌ای، نمونه برازش شد و نرمال یا غیر نرمال بودن متغیرهای مورد مطالعه مشخص گردید. با توجه به جدول ۲، سطح معناداری (p=۰/۰۰۰) کمتر

1. SPSS

از ۰/۰۵ است و همچنین میانگین آماره z (۰/۲) بین ۱/۹۶+ و ۱/۹۶- قرار نگرفته است. بر این اساس می‌توان استدلال کرد که توزیع فراوانی تجمعی مشاهده شده با توزیع فراوانی تجمعی مورد انتظار یکسان نیست و توزیع صفت مورد مطالعه نرمال نمی‌باشد، بنابراین امکان استفاده از آزمون‌های ناپارامتری برای پژوهش فراهم گردید.

جدول ۲. نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف

نمونه	میانگین	انحراف معیار	بیشترین اختلاف			Z	سطح معناداری
			مطلق	مثبت	منفی		
۳۰۳	۵/۳۹	۱/۶	۰/۲	۰/۲	۰/۱۵-	۰/۲	۰/۰۰۰

برای پاسخ به پرسش‌های ۱ و ۲ پژوهش، از آزمون دوجمله‌ای یا نسبت استفاده شد. بر این اساس منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری با نسبت آزمون یا میانگین برآورد پژوهشگر مورد مقایسه قرار گرفت. با توجه به اینکه منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری بر اساس طیف ۵ درجه‌ای لیکرت مورد سنجش قرار گرفته بود و همچنین متغیر منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری متغیر کمّی محسوب شدند، بر این اساس با استفاده از نقطه برش (۳) نظرات دانشجویان به دو گروه کمتر یا بیشتر از ۳ تفکیک شد و در ستون گروه‌بندی نمایش داده شده است.

در رابطه با پرسش اول پژوهش نتایج آزمون (جدول ۳) نشان داد سطح معناداری (p=۰/۹) از سطح خطای ۰/۰۵ بیشتر است. بنابراین درصد دانشجویانی که منزلت کتابخانه را بالا ارزیابی کرده‌اند با نسبت آزمون (۰/۵۰) تقریباً برابر است. از سوی دیگر، داده‌های ستون گروه‌بندی (میانگین برش=۳) نشان می‌دهد ۰/۵۰ دانشجویان دارای امتیاز بیشتر از ۳ بوده و بر این اساس می‌توان گفت که تقریباً ۵۰ درصد دانشجویان منزلت کتابخانه را مثبت ارزیابی کرده‌اند. همچنین مقایسه نسبت مشاهده شده (۰/۵۰) با نسبت آزمون (۰/۵۰) نشان می‌دهد فراوانی مشاهده شده با میانگین برآورد پژوهشگر تقریباً برابر بوده و نیمی از دانشجویان منزلت کتابخانه را بالاتر از متوسط ارزیابی کرده‌اند.

جدول ۳. آزمون دوجمله‌ای برای متغیر منزلت کتابخانه

		گروه‌بندی	تعداد	نسبت مشاهده شده	نسبت آزمون	سطح معناداری
منزلت کتابخانه	گروه ۱	=<۳	۱۵۳	۰/۵۰	۰/۵۰	۰/۹
	گروه ۲	>۳	۱۵۰	۰/۵۰		
	کل		۳۰۳	۰/۱۰۰		

در رابطه با پرسش دوم پژوهش با توجه به جدول ۴، سطح معناداری (p=۰/۰۰۰) از سطح خطای ۰/۰۵ کمتر بوده، بنابراین درصد دانشجویانی که منزلت حرفه کتابداری را بالا ارزیابی کرده‌اند کمتر است.

داده‌های ستون گروه‌بندی (میانگین برش=۳) نشان می‌دهد ۲۷ درصد دانشجویان دارای امتیاز بیشتر از ۳ بوده و بر این اساس می‌توان گفت که ۷۳ درصد دانشجویان منزلت حرفه کتابداری را پایین ارزیابی کرده‌اند. همچنین مقایسه نسبت مشاهده شده (۰/۲۷) با نسبت آزمون (۰/۵۰) نشان می‌دهد نسبت یا فراوانی مشاهده شده کمتر از میانگین برآورد پژوهشگر بوده و ۰/۷۳ دانشجویان نگرش مثبتی نسبت به حرفه کتابداری ندارند.

جدول ۴. آزمون دوجمله‌ای برای متغیر منزلت حرفه کتابداری

		گروه‌بندی	تعداد	نسبت مشاهده شده	نسبت آزمون	سطح معناداری
منزلت حرفه کتابداری	گروه ۱	۳=>	۲۲۰	۰/۷۳	۰/۵۰	۰/۰۰۰
	گروه ۲	۳<	۸۳	۰/۲۷		
	کل		۳۰۳	۰/۱۰۰		

برای پاسخ به پرسش‌های ۳ و ۴ پژوهش از روش تحلیل اکتشافی استفاده شد و بر این اساس متغیرهای منزلت کتابخانه و منزلت حرفه کتابداری بر حسب متغیرهای سن، جنسیت، گروه تحصیلی و مقطع تحصیلی مورد بررسی قرار گرفت و در قالب شاخص‌های آماری تمرکز و پراکندگی ارائه گردید. داده‌های مندرج در جدول ۵ حکایت از آن دارد که کتابخانه از نظر دانشجویان زن (۲/۹ از ۵[1]) نسبت به دانشجویان مرد (۲/۶ از ۵) از منزلت بالاتری برخوردار است. همچنین با توجه به میانگین انحراف معیار، توزیع متغیر در حدود (۲/۷) و (۳/۰۴) در اطراف میانگین پراکنده شده است. منزلت کتابخانه از نظر گروه‌های تحصیلی نشان می‌دهد گروه تحصیلی علوم‌انسانی (۳/۳) منزلت کتابخانه را نسبت به سایر گروه‌های تحصیلی بالاتر ارزیابی کرده‌اند.

بررسی منزلت کتابخانه بر اساس متغیر مقطع تحصیلی بیانگر آن است که دانشجویان مقطع دکترا (۳/۵) نسبت به سایر مقاطع تحصیلی ارزیابی مثبتی از کتابخانه داشته‌اند. توزیع متغیر کیفی سن نیز نشان می‌دهد بیشترین منزلت کتابخانه با میانگین (۳/۳) به گروه سنی ۲۴ تا ۲۶ سال و پایین‌ترین منزلت به دانشجویان گروه سنی ۲۷ تا ۲۹ سال با میانگین (۲/۱) اختصاص دارد.

جدول ۵. تحلیل اکتشافی متغیر منزلت کتابخانه بر حسب متغیرهای جنسیت، سن، گروه و مقطع تحصیلی

		میانگین	۰/۹۵ فاصله اطمینان میانگین		انحراف استاندارد	خطای معیار
			کرانه پایین	کرانه بالا		
جنسیت	زن	۲/۹	۲/۷	۳/۰۴	۰/۸۸	۰/۷

۱. سقف نمرات ۵ بوده و این دسته از نمرات میانگین، از ۵ محاسبه شده است.

	مرد	۲/۶	۲/۵	۲/۷	۰/۷۷	۰/۶
گروه تحصیلی	علوم انسانی (شامل دانشکده‌های ادبیات و علوم انسانی، علوم اجتماعی، اقتصاد و کارآفرینی)	۳/۳	۳/۲	۳/۴	۰/۷۲	۰/۰۵
	علوم (شامل دانشکده‌های علوم پایه و شیمی)	۲/۱	۲/۰۵	۲/۲	۰/۳	۰/۰۴
	کشاورزی (شامل دانشکده‌های کشاورزی، منابع طبیعی و دامپزشکی)	۲/۰۸	۱/۹	۲/۲	۰/۳	۰/۰۴
	مهندسی (شامل دانشکده‌های فنی و نفت)	۱/۸	۱/۸	۱/۹	۰/۰۶	۰/۰۱
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۲/۸	۲/۷	۲/۹	۰/۸	۰/۰۶
	کارشناسی ارشد	۲/۴	۲/۲	۲/۵	۰/۹	۰/۰۹
	دکترا	۳/۵	۳/۷	۳/۷	۰/۳	۰/۰۹
سن	۱۸ تا ۲۰	۲/۶	۲/۵	۲/۸	۰/۸	۰/۰۷
	۲۱ تا ۲۳	۲/۹	۲/۷	۳/۰۹	۰/۹	۰/۰۹
	۲۴ تا ۲۶	۳/۳	۳/۳	۳/۳	۰	۰
	۲۷ تا ۲۹	۲/۱	۱/۹	۲/۲	۰/۳	۰/۰۴

در جدول (۶) داده‌های منزلت حرفه کتابداری بر حسب متغیرهای جنسیت، سن، گروه تحصیلی و مقطع تحصیلی ارائه شده است. نتایج بیانگر آن است که حرفه کتابداری از نظر دانشجویان زن (۲/۷) نسبت به دانشجویان مرد (۲/۵) از منزلت بالاتری برخوردار است. منزلت حرفه کتابداری از نظر گروه‌های تحصیلی نشان می‌دهد گروه تحصیلی علوم‌انسانی (۳/۱) منزلت حرفه را نسبت به سایر گروه‌های تحصیلی بالاتر ارزیابی کرده‌اند. بررسی منزلت حرفه کتابداری بر اساس متغیر مقطع تحصیلی بیانگر آن است که دانشجویان مقطع دکترا (۳/۴) نسبت به سایر مقاطع تحصیلی ارزیابی مثبتی از حرفه داشته‌اند. توزیع متغیر کیفی سن نیز نشان می‌دهد بالاترین منزلت حرفه کتابداری با میانگین (۲/۸) به گروه سنی ۲۱ تا ۲۳ سال و پایین‌ترین منزلت به دانشجویان گروه سنی ۲۷ تا ۲۹ سال با میانگین (۲/۱) اختصاص دارد.

جدول ۶. تحلیل اکتشافی متغیر منزلت حرفه کتابداری بر حسب متغیرهای جنسیت، سن، گروه و مقطع تحصیلی

		میانگین	۰/۹۵ فاصله اطمینان میانگین		انحراف استاندارد	خطای معیار
			کرانه پایین	کرانه بالا		
جنسیت	زن	۲/۷	۲/۶	۲/۹	۰/۸	۰/۷
	مرد	۲/۵	۲/۴	۲/۶	۰/۷	۰/۶

گروه تحصیلی	علوم انسانی (شامل دانشکده‌های ادبیات و علوم انسانی، علوم اجتماعی، اقتصاد و کارآفرینی)	۳/۱	۲/۹	۳/۲	۰/۷	۰/۰۵
	علوم (شامل دانشکده‌های علوم پایه و شیمی)	۲/۲	۲/۰۹	۲/۳	۰/۴	۰/۰۴
	کشاورزی (شامل دانشکده‌های کشاورزی، منابع طبیعی و دامپزشکی)	۲/۱	۱/۹	۲/۲	۰/۳	۰/۰۵
	مهندسی (شامل دانشکده‌های فنی و نفت)	۱/۷	۱/۷	۱/۷	۰	۰
مقطع تحصیلی	کارشناسی	۲/۷	۲/۶	۲/۸	۰/۸	۰/۰۵
	کارشناسی ارشد	۲/۳	۲/۲	۲/۵	۰/۷	۰/۰۸
	دکترا	۳/۴	۳/۳	۳/۶	۰/۳	۰/۰۷
سن	۱۸ تا ۲۰	۲/۵	۲/۴	۲/۷	۰/۹	۰/۰۸
	۲۱ تا ۲۳	۲/۸	۲/۷	۳/۰۱	۰/۸	۰/۰۷
	۲۴ تا ۲۶	۲/۷	۲/۷	۲/۸	۰/۰۳	۰/۰۵
	۲۷ تا ۲۹	۲/۱	۱/۹	۲/۲	۰/۳	۰/۰۴

نتیجه

هدف پژوهش حاضر بررسی منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری از دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی بود. یافته‌ها نشان داد که منزلت کتابخانه در نظر دانشجویان دانشگاه رازی در سطح متوسط است. این یافته با نتایج بیگدلی و شاهینی (۱۳۹۶) و بیگدلی و همکاران (۱۳۹۶) همسو بود. نتایج این دو پژوهش نشان داد که مردم شهر اهواز نظر نسبتاً مطلوبی در مورد کتابخانه‌های عمومی دارند. در بیان علل این امر می‌توان به مواردی چون خدمات کتابخانه‌ها، استفاده از فناوری‌های نوین و دانش تخصصی کتابداران به‌عنوان مهم‌ترین دلایل دیدگاه نسبتاً مطلوب دانشجویان دانشگاه رازی در مورد منزلت کتابخانه اشاره نمود. تأثیر استفاده از فناوری در بهبود خدمات کتابخانه‌ای و به تبع آن ارتقای منزلت کتابخانه و کتابداران توسط صیادی‌فر و فراشباشی آستانه (۱۳۸۵) نیز مورد اشاره و تأکید قرار گرفته بود. البته با توجه به نزدیکی بسیار زیاد تعداد افرادی که منزلت کتابخانه را بالاتر از میانگین ارزیابی نموده‌اند با کسانی که این منزلت را پائین‌تر از خط برش ۳ فرض کرده‌اند، می‌توان این یافته را این‌گونه نیز استدلال نمود که منزلت کتابخانه‌ها -اگر پائین هم نباشد- در سطح بالایی نیست. برای بهبود این وضعیت و ارتقای منزلت کتابخانه‌ها باید نسبت به توسعه دانش تخصصی منابع انسانی کتابخانه‌ها، ارتقای تجهیزات، منابع و زیرساخت‌های فناوری و بهبود عوامل فردی

و سازمانی اهتمام کرد؛ مواردی که قبلاً توسط ستوده‌راد (۱۳۹۳)، مرادزاده (۱۳۹۴)، حیدری، کوکبی و کعب عمیر (۱۳۹۶)، بیگدلی و شاهینی (۱۳۹۶)، شعبانی و موحدیان (۱۳۹۶)، واسیلاکاکی و مونیارو (۲۰۱۶) و کیم (۲۰۱۷) مورد تأکید قرار گرفته بود.

یافته‌ها همچنین حاکی از آن بود که از دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی، حرفه کتابداری از منزلت پائینی برخوردار است. این نتیجه با یافته‌های حکیمی، طبسی و سوری نظامی (۱۳۹۵)، پرینس و دی‌گیر (۱۹۹۲)، هرنون و پاستین (۱۹۹۷)، پتر و آپاراک ژیلاسیک (۲۰۰۲)، مجید و حیدر (۲۰۰۸)، واسیلاکاکی و مونیارو (۲۰۱۴)، علی، یو و عمران (۲۰۱۸)، همسو و با نتایج کیم (۲۰۱۷) ناهمسو بود. در تبیین دلایل پائین بودن منزلت کتابداران از دیدگاه دانشجویان دانشگاه رازی می‌توان به برخی عوامل محتمل نظیر عدم آشنایی پاسخ‌دهندگان با حرفه کتابداری، عدم اعتماد آنان به دانش تخصصی کتابداران، ضعف در دانش تخصصی کتابداران، به‌روز نبودن محتوای علمی حرفه، ضعف انجمن‌های حرفه‌ای و صنفی کتابداری و مواردی از این دست اشاره نمود. این عوامل به‌عنوان علل موجب پائین بودن منزلت کتابداران قبلاً توسط واسیلاکاکی و مونیارو (۲۰۱۴) و علی، یو و عمران (۲۰۱۸) مورد اشاره قرار گرفته بودند. برای بهبود و ارتقای منزلت کتابداران باید راهکارهایی برای افزایش تعهد و مسئولیت‌پذیری کتابداران، برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای آشنایی با دانش تخصصی جدید، تقویت انجمن‌های صنفی، ارتباط مناسب کتابداران با کاربران و مدیران، حضور کتابداران در مصادر تصمیم‌سازی و پست‌های اجرایی و نظایر آن اندیشیده شود. پیش از این، ستوده‌راد (۱۳۹۳)، مرادزاده (۱۳۹۴)، شعبانی و موحدیان (۱۳۹۶)، حیدری، کوکبی و کعب عمیر (۱۳۹۶)، بیگدلی و شاهینی (۱۳۹۶)، واسیلاکاکی و مونیارو (۲۰۱۶)، مت داهان و همکاران (۲۰۱۶) و کیم (۲۰۱۷) از عواملی چون مسئولیت‌پذیری، متعهد بودن، جدیت در کار، استفاده بیشتر از فناوری‌های جدید ارتباطی و اطلاعاتی، دانش تخصصی و تحصیلات مرتبط دانشگاهی به‌عنوان عوامل افزایش منزلت اجتماعی کتابداران یاد کرده بودند. یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد، دانشجویان گروه‌های تحصیلی علوم انسانی، شامل دانشکده‌های ادبیات و علوم انسانی، علوم اجتماعی، اقتصاد و کارآفرینی به نسبت دیگر دانشجویان، منزلت بالاتری برای کتابخانه و حرفه کتابداری قائل بودند. همچنین از نظر جنسیت، منزلت هر دو مؤلفه یعنی کتابخانه و حرفه کتابداری نزد دانشجویان مؤنث بیشتر از دانشجویان مذکر بود. از نظر مقطع تحصیلی، دانشجویان دوره دکتری به نسبت دیگر مقاطع دیدگاه بهتری نسبت به منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری داشتند. از لحاظ سن نیز بالاترین منزلت کتابخانه مربوط به گروه سنی ۲۴ تا ۲۶ سال و بالاترین منزلت حرفه کتابداری مربوط به بازه سنی ۲۱ تا ۲۳ سال بود. بالاتر بودن منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری

نزد دانشجویان علوم انسانی احتمالاً می‌تواند وابسته به حضور دانشجویان علم اطلاعات و دانش‌شناسی (حرفه‌مندان آینده کتابداری) در این گروه تحصیلی، و نیز تحت تأثیر آشنایی بیشتر آنان (دانشجویان علوم انسانی) با این رشته علمی و حرفه باشد. از لحاظ مقطع نیز احتمالاً دانشجویان دکتری به‌واسطه فعالیت‌های پژوهشی و حضور بیشتر در کتابخانه، بیش از بقیه با کتابخانه و حرفه کتابداری آشنایی داشته و نگاه مثبت‌تری به این دو دارند. بالاتر بودن منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری نزد دانشجویان مؤنث و متفاوت بودن منزلت کتابخانه و کتابداری بر اساس گروه سنی هر چند می‌تواند تحت تأثیر عوامل فردی، فضای حرفه‌ای کتابداری، سال‌های حضور در دانشگاه و نظایر آن باشد، اما نیازمند تحلیل و بررسی بیشتر است.

پیشنهادها

به‌منظور افزایش منزلت کتابخانه و حرفه کتابداری موارد ذیل پیشنهاد می‌شوند:

۱- با توجه به تأثیر کیفیت خدمات کتابخانه‌ای در بهبود دیدگاه کاربران به کتابخانه و حرفه کتابداری، توسعه کیفی منابع انسانی از طریق ارتقای دانش تخصصی و فناورانه کتابداران پیشنهاد می‌شود

۲- روزآمد نبود محتوای علمی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی به‌عنوان یکی عوامل کاهش منزلت حرفه کتابداری از یافته‌های این پژوهش و نیز پژوهش‌های پیشین بود. از این‌رو پیشنهاد می‌شود نسبت به روزآمدسازی محتوای علمی رشته اقدامات لازم انجام شود.

۳- عدم ارتباط مناسب بین کتابداران و تصمیم‌سازان از دیگر عوامل کاهش منزلت حرفه و کتابخانه است. پیشنهاد می‌شود ارتباط بین کتابداران و نیز ارتباط بین کتابداران و مدیران و تصمیم‌سازان بهبود یابد.

۴- تلاش برای حضور کتابداران در پست‌های تصمیم‌گیری و اجرایی می‌تواند در بهبود منزلت کتابخانه و کتابداری در دیدگاه دانشجویان اثرگذار باشد. پیشنهاد می‌شود کتابداران برای حضور در این پست‌ها تلاش کنند و مدیران نیز این امکان را فراهم سازند.

۵- بر اساس یافته‌های پژوهش زیرساخت‌های مناسب فناوری می‌تواند باعث بهبود دیدگاه کاربران نسبت به کتابخانه شود. پیشنهاد می‌شود زیرساخت‌های فناوری نوین در کتابخانه‌ها ارتقا یابد.

۶- کیفیت منابع اطلاعاتی کتابخانه‌ها و شیوه‌های سازماندهی و اشاعه آنها از دیگر عامل مؤثر بر بهبود منزلت کتابخانه است؛ از این‌رو پیشنهاد می‌شود تصمیم‌سازان نسبت به این ارتقای کیفیت منابع؛ حساسیت بیشتری داشته باشند.

۷- تقویت انجمن‌های علمی و صنفی مربوط به کتابخانه‌ها و کتابداران نیز می‌تواند باعث بهبود منزلت حرفه کتابداری و نهاد کتابخانه شود. لذا پیشنهاد می‌شود این انجمن‌ها تقویت شوند.

منابع

ابرامی، هوشنگ (۱۳۸۶). *شناختی از دانش‌شناسی*. به اهتمام رحمت‌الله فتاحی. تهران: کتابدار.

بیگدلی، زاهد؛ شاهینی، شبنم (۱۳۹۶). رابطه بین برخی از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مردم اهواز و دیدگاه آنان نسبت به منزلت اجتماعی کتابخانه‌های عمومی. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۷ (۲)، ۷۷-۹۳. DOI: 10.22067/RIIS.V7I2.48954

بیگدلی زاهد؛ شاهینی شبنم؛ میرزایی سمیه؛ مؤمنی؛ افتخار (۱۳۹۶). بررسی نگرش مردم اهواز نسبت به کتابخانه‌های عمومی و منزلت کتابداران کتابخانه‌های عمومی. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*; ۲۳ (۳)، ۴۰۱-۴۱۵. بازیابی شده در ۲۶ تیر ۱۴۰۰ از:https://publij.ir/article-1-1416-fa.html

تامپسون، جیمز (۱۳۶۶). *تاریخ اصول کتابداری*. ترجمه محمود حقیقی. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

حکیمی، رضا؛ طبسی، محمدعلی؛ سوری نظامی، زهره (۱۳۹۵). بررسی پایگاه اجتماعی کتابداران و راهکارهایی برای ارتقاء منزلت آنها (مطالعهٔ موردی: کتابداران کتابخانه‌های جنوب شرق ایران). *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*. ۲۲ (۱)، ۱۵۹-۱۷۲. بازیابی شده در تاریخ ۲۵ تیر ۱۴۰۰ از https://publij.ir/article-1-1192-fa.html

حیدری، غلامرضا؛ کعب عمیر، فریده (۱۳۹۵). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه جایگاه اجتماعی حرفه علم اطلاعات و دانش‌شناسی. *فصلنامه علوم و فنون مدیریت اطلاعات*؛ ۱(۲)، ۹۹-۱۲۲. بازیابی شده در تاریخ ۲۴ تیر ۱۴۰۰ از: http://stim.qom.ac.ir/article_658.html

حیدری غلامرضا؛ کوکبی مرتضی؛ کعب عمیر، فریده (۱۳۹۶). جایگاه اجتماعی رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی در نظر کتابداران شاغل در کتابخانه‌های شهر اهواز. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*; ۲۳ (۲)، ۲۱۹-۲۳۶. بازیابی شده در تاریخ ۲۵ تیر ۱۴۰۰ از: http://publij.ir/browse.php?a_code=A-10-1646-1&slc_lang=fa&sid=1

دایره المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی (۱۳۸۱). ویراستار عباس حری. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.

ستوده‌راد، دانش (۱۳۹۳). *شناسایی عوامل مؤثر بر ارتقاء منزلت اجتماعی کتابداران و توسعه سرمایه اجتماعی در کتابخانه‌های دانشگاهی همدان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه خوارزمی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.

شعبانی، احمد؛ موحدیان، قاسم (۱۳۹۶). شناسایی عوامل اثرگذار بر منزلت اجتماعی حرفهٔ کتابداری. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*; ۲۳ (۲)، ۱۴۹-۱۷۲. بازیابی شده در تاریخ ۲۵ تیر ۱۴۰۰ از https://publij.ir/article-1-1492-fa.html

صیادی‌فر، سمیه؛ فراشباشی آستانه، محبوبه (۱۳۸۵)/ جایگاه اجتماعی کتابداران: چالش‌ها و راهکارها. مطالعات ملی

کتابداری و سازماندهی اطلاعات؛ ۱۷(۱)، ۷۳-۹۰. بازیابی شده در تاریخ ۲۶ تیر ۱۴۰۰ از http://nastinfo.nlai.ir/article_551.html

فتاحی، رحمت‌الله (۱۳۹۲). *ارزش‌ها و جذابیت‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی: بازشناسی مبانی ارزشی کتاب، کتابخانه و کتابداری در عصر جدید*. تهران: کتابدار.

مرادزاده، سارا (۱۳۹۴). *منزلت اجتماعی کتابداران دانشگاهی از منظر دانشگاهیان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه خوارزمی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی.

مزینانی، علی (۱۳۸۱). *کتابخانه و کتابداری*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).

معین، محمد (۱۳۸۲). *فرهنگ فارسی*. تهران: اروند.

منتصب مجابی، حسن (۱۳۸۳). جایگاه مسلمانان در تاریخ کتاب و کتابخانه: نقدی بر «کتابخانه و کتابداری» از علی مزینانی. *تحقیقات کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاهی*، ۲۸، ۱۵۷-۱۸۴. بازیابی شده در تاریخ ۲۵ تیر ۱۴۰۰ از: https://jlib.ut.ac.ir/article_11608.html

Ali, S.; Yu, L. & Amran, N. (2018). Library User Perception Towards librarians in public library: A Malaysian story. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 8(9), 452–463. https://www.semanticscholar.org/paper/Library-User-Perception-towards-librarians-in-A-Ali-Yu/79e1a973017b0cb5ba8982f12c4faa5162fb25dd

Fagan, J. (2008). Students' Perceptions of Academic Librarians. *The reference Librarian*, 37(78), 131-148. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J120v37n78_09

Grendler, P. (2004). The universities of the Renaissance and Reformation. *Renaissance Quarterly*, 57, pp. 1-3. https://www.hrstud.unizg.hr/_download/repository/grendlerUNI.pdf

Hernon, P & Pastine, M. (1997) Student Perception of Academic Libraries. *College and Research Libraries*, 4(2), 129-139. https://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/12956

Kim, J. (2017). User Perception and Use of the Academic Library: A Correlation Analysis. *The Journal of Academic Librarianship*.43 (3), 209-215. https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0099133317300186

Majid, S. & Haider, A. (2008), “Image problem even haunts hi-tech libraries: stereotypes associated with library and information professional in Singapore*”, Aslib proceedings: New Information Perspectives*, 60(3), 229-241. https://www.researchgate.net/publication/235313461_Image_problem_even_haunts_hi-tech_libraries_Stereotypes_associated_with_library_and_information_professionals_in_Singapore

Mat Dahan, S. etal (2016) Surveying Users' Perception of Academic Library Services Quality: A Case Study in Universiti Malaysia Pahang (UMP) Library, *The Journal of Academic Librarianship*, 42(1), 38-43. https://www.researchgate.net/publication/284131562_Surveying_Users'_Perception_of_Academic_Library_Services_Quality_A_Case_Study_in_Universiti_Malaysia_Pahang_UMP_Library

Petr, K. & Aparac-Jelusic, T. (2002), "Public perceptions of the role and tasks of library and information science professionals in Croatia: an overview of recent activities", *New Library World*, 103(1)0, 364-375. https://www.ingentaconnect.com/content/mcb/072/2002/00000103/00000010/art00001

Prins, H. & De Gier, W. (1992). The Image, Dignity and Reputation of Librarianship and Information Work. *IFLA Journal*, 18 (2), 108-118. https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/034003529201800207

Thompson, J. (1991). "Functions and Objectives: Large University Library". *Academic Library Management*. London: The Library Association, P. 151.

Vassilakaki, E. & Moniarou, V. (2014). Identifying the Prevailing Images in Library and Information Science Profession: Is the Landscape Changing? *New Library World*, 115 (7/8), 355-375. https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/NLW-03-2014-0029/full/html

Vassilakaki, E., & Moniarou, V. (2016). How public library users perceive the information professional: is the image transforming? *New Library World*, 117(7/8), 449–463. https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/NLW-11-2015-0090/full/html?skipTracking=true

The Dignity of Library and Librarianship Profession in the Views of Razi University Students

Amin Zare*
Razi University
Soleiman Shafeiei
Scientific deputy, UAST, Kermanshah province
Mahmoud Moradi
Razi University

Abstract

Introduction: The aim of this study was to study the views of Razi University students on the dignity of the library and the library profession.

Methodology: The approach of the present study was quantitative and the method used to perform it was survey. The research population consisted of all students of Razi University in Kermanshah who were 14752 at the time of conducting the research, in November 2019. The sample size was determined using Morgan's table of 375 people. A constructed researcher-made questionnaire was used to collect data.

Findings: The research findings showed that the dignity of the library is lower than the average level of the views of the students of Razi University and the dignity of the library profession is lower than the average level.

Conclusion: Explaining the reasons for the low dignity of librarians from the perspective of Razi University students, we can point to some possible factors such as the lack of familiarity of respondents with the librarianship profession, their lack of confidence in librarianship, lack of expertise in librarianship, lack of up-to-date scientific content, weakness. He pointed to professional and professional associations of librarianship and the like. It should also be noted that research on the dignity of libraries and librarians everywhere is unprecedented, but research has shown that research that has studied both the dignity of the library and the library profession has not yet been conducted; therefore, the findings of this study appear to be new.

Keywords: Dignity, Library, Librarianship

* . a.zare@razi.ac.ir